

Dr. Ramaseter Róbert
Budapest
Kisújszántér 2. léc. 8.

Ara 5 lej

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAINAPILAP

1150 Lej
Negyedévre 600
Egy hónapra 320
110

X. évfolyam * 172. szám

1929 Augusztus 2 Péntek

* 5689 év Tamuz 25 *

Kolozsváron hirdetések a

Rudolf Mosse S. A.

Str. Rag. Maria No. 33. Tel. 4-13

és a

LLOYD EXPRESS

Str. Gola No. 20. Telefon 14-55

hirdetési irodák vesznek fel

Augusztus 1.

Józan ésszel igazán nem lehet megérteni, hogy miért volt szüksége Moszkvának erre az augusztus elsejére parádára. A harmadik Internacionálnak, a mely augusztus elsejére tüntéseket és rendezvényeket már hetekkel ezelőtt elrendelt, semmi haszna sem volt a dolgából. Amint az eddig befutott jelentések mutatják, még egy parányi összetűzés sem sikerült provokálni. Igen megnövekedett, hogy az általános zavargásokra kiszemelt nap a legteljesebb rendben zajlott le. De hogy mi haszna lett volna a harmadik Internacionálnak abból, ha apró felkeléseket sikerül szítani, azt senki sem tudná megmondani.

Haszna tehát nem volt senkinek ebből az augusztus elsejére készülődésből. Kára azonban annál több. Kára volt a dolgozó társadalomnak, mert a munka és a szociális fejlődés ritmusát mélyen megzavarják a nyugtalanságok szítói, holott a háborút követő idők szakadatlan rombolásai után ma sem tudta rendbe szedni magát Európa beteg gazdasági élete. De súlyos károkat okozott a moszkvai parancs azoknak a félrevezetett embereknek, akiket az orosz urak biztos fedezékükkel rendezvényekre uszítottak s akik most az erőyes rendőrségi intézkedések következtében, napok óta a börtöncellák lakói.

Az egyéni szabadságot tisztelő polgár általában nem szimpatizál a politikai letartóztatásokkal és nem tudja helyesebbé, ha elveiért vetnek valakit börtönbe. Ezegyszer azonban az európai fővárosok rendőrségeinek intézkedései teljesen érthetők, hiszen egy ilyen örült kísérlet ellen, amely erőnek erejével fel akarja forgatni az amugyis nehezen konszolidáló hátszélállapotokat, nem lehet más eszköz, csak az, hogy biztonságba helyezik azokat, akik a jelek szerint együttgarnálni akarnak.

Természetes, hogy az ilyen rendőri intézkedések ártatlanokat is sújtanak, a kiknek azután meg kell szenvedniük a büntetés-könnyelműségükkel utnak indított akciókat. Egy mindenképen reménytelen kintézési demonstráció érdekében ezrelv kerülnek félrevezetett emberek a börtönökbe míg azok, akik a tüntetésekre való készülődést elrendelték, legfeljebb a vállukat vonogatják, hogy nem sikerült a terv.

Ami azonban a legsúlyosabb, az ilyen akciók elsősorban a reakció malmára hajtják a vizet és veszélyeztetik az óriási erőfeszítésekkel megszerzett progresszív vívmányokat. A kommunista közlönyök híre csak arra jó, hogy a szélső jobboldali és fasiszta táborokat megnöveleje és szorosabbra kovácsolja. A reakciós mentalitással rendelkező kormányoknak pedig a legjobb ürügy a szabadságjogok korlátozására.

Ez a tanulság augusztus elsejéből, a mely annak ellenére, hogy teljes rendben zajlott le, mégis súlyos veszteségszámot mutat. Veszít a munka és a nyugalom, veszítenek a letartóztatottak ezrei, veszít a nehezen kivéredett demokrácia. Igazán kár volt az egészért.

Az angol kormány követeli, hogy Anglia területén szűnjön meg a kommunista propaganda

Kedvező mederben haladnak Henderson és Dovgalevszki szovjetmegbízott tárgyalásai

London, aug. 1. A külügyminisztérium épületében Dovgalevszki párisi szovjetnagykövet és Henderson külügyminiszter másfél óra hosszat tanácskoztak. Az orosz nagykövetet a külügyminisztériumba való érkezésekor az újságírók légiója várta és Dovgalevszki mosolyogva engedte, hogy letényképezzék, az újságírók kérdéseire azonban nem volt hajlandó válaszolni.

A kiadott hivatalos kommuniké szerint a barátságos eszmecsere tárgya a két ország közötti jelenlegi viszony volt és mindkét fél ismertette saját álláspontját. A Daily Express értesülése szerint a megbeszélésen Henderson külügyminiszter a leghatározottabban ragaszkodott ahhoz, hogy a szovjet orosz szervezetek

mindentemű angolai kommunista propagandától tartózkodjanak és hogy az erre vonatkozó rendelkezés a megkötendő szerződésbe felvéttessék. Dovgalevszki erre azt válaszolta Hendersonnak, hogy tudomás szerint az orosz kormány hozzájárul ilyen kláuzulához és így a tárgyalások kedvező eredménnyel kecsegtetnek.

A Zeppelin újra diadalmasan halad Amerika felé

Óriási tömeg bucsuztatta a Zeppelint, amely ma hajnalban teljes rendben startolt amerikai útjára. Ujra potyautas bujt el a léghajóban -

Friedrichshafen augusztus 1. Az Uj Kelet tud.) A Graf Zeppelint ma hajnalban 3 óra 11 perckor kivontatták a léghajósarnokból s 3 óra 25 perckor elszállott és startolt az amerikai útra. A startnál a kora hajnali időpont ellenére többszáz főnyi, többnyire külföldi néző jelent meg. Az indulást kissé késleltette, hogy a léghajó sérüléséről beszéltek, amit állítólag a felső gondolába elbujt potyautas okozott volna. Fényezéselő fénykévéivel végigpásztázták ekkor a Zeppelint s az alapos vizsgálat után kiderült, hogy a híresztelés nem igaz.

A léghajó a tömeg óvációi közben emelkedett magasba, majd két körrel leírt Friedrichshafen felett s aztán északnyugati, majd nyugati irányt véve el-

tűnt a hajnali derengésben Konstanz irányában.

A kener újra a délfranciaországi és görögországi utvonalat választotta és az óceán felett az Azorokon át tart Amerika felé.

Friedrichshafen, augusztus 1. A Graf Zeppelin ma reggel 3 óra 55 perckor Konstanz, 4 óraker Schaffhausen, 5 óra 15 perckor Waldshut, 5 óra 30 perckor Seeligen, 6 óra 5 perckor pedig Bazel felett repült át. A léghajó két repülőgéptől kísérve öt perccel át keringett Bazel felett, majd eltűnt dél nyugati irányban Genf felé.

Friedrichshafen, augusztus 1. A Graf Zeppelin ma reggel 8 óra 25 perckor szikratávíratot küldött a léghajóműveknek,

melyben közli, hogy reggel nyolc óraker Besanconól keletre harminc kilométerre volt Tour le Dame felett. A rádiogram ezen közöli semmi hírt a léghajó állítólagos potyautasáról s így Friedrichshafenben most nem akarnak hitelt adni a híreknek.

Bazeli jelentés szerint, amikor a Graf Zeppelin kora reggel átrepült a város felett, az égbolt felhős volt. A léghajó alacsonyra ereszkedve repült át a város s a lakosság láthatta fényesen kivilágított utasgondolóját. Bazel felett a Zeppelint két repülőgép kísérte. Egyikük kíséretében maradt egy darabig azután is, hogy a léghajó már francia terület fölött haladt.

Több mint ezer rendőrtisztet nyugdíjaztak a rendőrség reorganizációjáról szóló törvény alapján

Az erdélyi nagyvárosok rendőrprefektusait kvesztorokká minősítették át. Stan Emanoil és Bianu dr.-t megerősítették a szigurancák vezérigazgatóságának élén

(Bucuresti-Bukarest, aug. 1. Az Uj Kelet tudósítójától). A rendőrség újjászervezéséről szóló törvény már életbe lépett és a törvény rendelkezéseinek végrehajtásával kapcsolatban megkezdődött az összes szolgálatban levő rendőr- és szigurancatisztek és rendőrségi tisztviselők helyzetének felülvizsgálása, abból a szempontból, hogy megfelelnek-e az új törvény előírásainak. A revízió munkáját egy bizottság végezte, amelynek elnöke Joanitescu belügyi államtitkár volt, tagjai pedig a rendőrség és szigurancák főtisztviselőiből és képviselőiből rekrutálódtak. A bizottság most fejezte be munkájának első részét, melynek eredményeképpen csaknem ezer rendőrtisztet és rendőrségi tisztviselőt helyeztek nyugalmába, köztük igen sok prefektust, rendőrségi és szigurancák vezérigazgatókat. A határozat értelmében nyugdíjazták Buchoiér Oszkárt (Ocna Sibiu) és Ba-

riju George balázsfalvi rendőrfőnököt, Dobrota Zaharia nagyszabeni, Johan Stroescu szatnari rendőrfőnököt. Az alacsonyabb rangú erdélyi rendőrtisztek közül nyugdíjazták: Seherer Arcadie aradi, Forascu Nicolae brassói, Marinescu Grigore sagesvári rendőr-, illetőleg szigurancakomiszárokat. A felsoroltakon kívül nagyszámu rendőrtisztviselőt helyeztek nyugalmába. A bizottság folytatja munkáját és előreláthatólag több más erdélyi rendőrtisztviselőt is nyugdíjba fogják helyezni. Bár a nyugdíjbehelyezések túlnyomó többsége a régi királyságot és különösen Bukaréstet érinti.

A revízióval egyidejűleg megtörtént a követelménynek megfelelő tisztviselőknek állásukban való megerősítése. Stan Emanuel, jelenlegi szigurancák vezérigazgatót az egyesített rendőrség szigurancák vezérigazgatójává, dr. Bianu Jenőt a

rendőrségi szigurancák alvezérigazgatójává nevezték ki. Olarasu Georget a köz igazgatási rendőrség, Dumitrescu Dumitru a rendőrbiróságok, Cristescu Eugen a szigurancák igazgatói lettek. Dr. Liuba Valériu jelenlegi rendőrprefektust másodosztályú rendőrfelügyelővé nevezték ki temsvári székhellyel, dr. Zarculea Lazár másodosztályú alinspektorrá nevezték ki, ugyancsak temsvári székhellyel.

Hatigau Simon kolozsvári rendőrprefektust másodosztályú kvesztorrá, dr. Pop Camil nagyszabeni és dr. Suciú János marosvásárhelyi és dr. Reu Illés nagyváradai rendőrprefektusokat ugyancsak másodosztályú kvesztorrá nevezték ki, akik ebben a minőségükben vezetnek tovább a rendőrprefekturákat, a melyeknek élén állanak.

Nagy előkészületeket tesznek a berlini világ-reklám kongresszusra

A reklám első nagymestere Barnum volt. Reklámfurcsaságok

(Berlin, augusztus 1. Az Uj Kelet tudósítójától). Közölte az Uj Kelet, hogy augusztus közepén megtartják Berlinben a világ reklámkongresszusát, amelyre nagyarányú előkészületek folynak. Ezen a kongresszuson fogják ünnepelni a tulajdonképeni reklám száz éves évfordulóját is. Nevezetesen most száz éve, hogy a „reklám-szó” forgalomba hozták. Első, aki ennek a szónak tartalmát adott, Mr. Barnum volt, a legendás cirkuszigazgató, akinek a hálás utókor ezt a nevet adta: „A blöff apja”. Ő volt az első, aki a reklámot minden elgondolható módon alkalmazta. Célja az volt, hogy mindenáron beszéljenek róla és nem rontott vissza, hogy a legkülönbözőbb eszközökkel feltűnést keltsen. Jellemző propagandájára a következő eset:

Egy alkalommal ravasz módon keresztülvitte Londonban hogy Tom Thumb nevű arab törpéjét bemutassák a királynőnek. Miután ez megtörtént, valóságos divattá vált megnézni a kisny emberket, ami óriási jövedelmet jelentett a cirkuszigazgatónak.

Egy másik alkalommal Filadelfiában ő maga felvette cirkuszában egy, azon a vidéken hírhedt gyilkos jelkésnek a maszkját. A lakosság meg akarta látni, amit azonban csak az utolsó pillanatban lehetett megakadályozni. A következő napon pedig első pakátok hirdették hogy a páratlanul sikerült maszkot a cirkusz direktora maga csinálta. A látványosságok tíz napra voltak tervezve, de a publikum olyan tömegesen jött a cirkuszba, hogy az előadásokat meg kellett hosszabbítani tíz nappal. Ilyen és hasonló módon korbácsolta fel a közönség kíváncsiságát és roppant jövedelmeket seprte be. Amikor meghalt 30 millió dollárt hagyott hátra és ugyanannyit adott ki reklámra. Barnum alapította meg a reklám pszichológiáját, noha már előtte is voltak, akik éltek ezzel a lélektanál. Benjámín Franklin, a neves amerikai államférfi és a vilámhírhírű felfedezője már hasonló módon szolgálatába állította a reklámot. A 18. század közepén, beakarván bizonyítani a gipsznek, mint műtrágyának a hatását, méteres gipsz-betűkkel, hintette be földjét. „Itt gipszelve van”. Ez a három szó kirívóan volt látható Franklin földjén. Amikor jött az aratás a lakosság szemlélően láthatta, hogy a Franklin földjein, különösen ott, hol a gipszbetűk reklámoztak, sokkal erőteljesebb gabona nőtt fel, mint másutt. Ez volt az új műtrágya első hatásos reklámja.

A reklám tulajdonképeni hazája Amerika. Chicágóban élt Tom Murrey, egy hatalmas áruház tulajdonosa, aki éneketrajzában elmondja hogy egy penny nélkül jött Chicágóba és tíz év alatt meggazdagodott. Ennek a titka elsősorban az ügyes reklámozásban rejlik. Először almát árult az utcán, azután elárúsító volt egy élelmiszerüzletben, végül egy kiskönyv ruha és fehérnemű üzletet nyitott. Ekkor rávetette magát a reklámozásra. A lapokban lekötöztette fejének hátsó részét és aláírta: „Éz Tom Murrey. Ha Önök látni óhajtják, jöjjenek be a boltomba”. A kirakatába cédulákat helyezett a következő felirással: „Eladók figyelmeztettek benneteket, hogy nekem élő vevőkre van szükségem. Tehát ne beszéljétek halálra a vevőket”.

Egy derby napon, amikor egész Chicágó vonaton utazik ki a pályára, huszonöt sürgönykézbesítőt fogadott fel, akiknek címére feladott sürgönyöket kézbesítették. A kézbesítők közül mind-egyik végigfutott a telt vagonokon és torkaszadatul kiáltotta: „Tom Murrey sürgönyt kapott! Tom Murrey, aki a legjobb ingeket gyártja”. Száz dollárjába került Murreynek ez a trükk, de az emberek hetekig róla beszéltek, látni akarták nemcsak őt, hanem reklámozott fehérneműt. És nemcsak látták, hanem viselték is.

A mai versenyben már nem lehet megelégedni a szolid reklámokkal. Amerikában nagyon jól ismerik annak a cipőkrémgyárosnak az esetét, aki beteken át küldte embereit az üzletbe, hogy saját gyártmányú cipőkrémet megvételre keressék. Ezek után tényleg be kellett szerezni a cipőkrémet. Egy arizonai újságban a reklámnak már az elfajzást látjuk. Egy temetkezési vállalat így próbált üzleti népszerűsége szert tenni. Hirdetést tett közre, amelynek szövege így szólt:

„Miért éljünk tovább is ebben a siralomvölgyben, ha a Datler et Co. cégnél

az ember 40 dollárért a legnagyobb pompával eltemetetheti magát! Kalfornia-ban egy orvos a hirdető oszlopokon egy, az újságok hirdetései között kötelezte magát arra, hogy minden olyan esetben, amikor az általa kezelt beteg meghalt, a temetkezési költségek felét viseli.

Amerikai mintára Európában is próbálkoztak reklámot csinálni. Angliában a sarköveken akartak reklámot Gadesheadban egy sarkövön a következő felirat van: „Itt nyugszik Jeremiás Jobbinsz, hűséges, figyelmes férj és gyónégl atya. Vigasztalhatatlan özvegye régóta fennálló mézszárszékét is tovább vezeti”.

Haláltokozó tiltott műtét gyanúja alatt őrizetbe vettek egy ismert kolozsvári nőgyógyászt

Az orvos és a tanuk egyöntetű vallomása szerint az orvos nem hajtott végre tiltott műtétet, csak kezelte az asszonyt, akinél előzőleg már egy babaasszony végzett beavatkozást

(Cluj-Kolozsvár, aug. 1. Az Uj Kelet tud.) A halálos kimeneteli abortusz esetek kezdének mind gyakoribbá válni Kolozsváron. Nemrég számtalunk be arról, hogy a kolozsvári ügyészségről eltűntek a dr. Pop Nicolae ismert kolozsvári orvos aktái, amelynek alapján négyeszeri halált okozó abortusz ügyében indult meg ellene a vizsgálat. A kolozsvári rendőrségnek ma már egy újabb ilyen szenciációja van.

Néhány nappal ezelőtt megjelent a rendőrségen Kocsárdi István, Paesirta-ucca 38 szám alatti lakos és feljelentette egy kolozsvári nőgyógyász ellen, akit azzal vádolt meg, hogy feleségén tiltott műtétet hajtott végre, azonban oly elővigyázatlanul, hogy az asszony az operációba belehalt. A hóstati gazda feljelentése alapján azonnal megindult a legérélyesebb vizsgálat. Tekintettel arra, hogy az asszony röviddel ezelőtt halt meg a kolozsvári poliklinikán, a temetési engedély kiadását megtagadták és elrendelték a halott felboncolását. Dr. Hosszu törvényszéki orvos és dr. Boca ügyész jelenlétében folyt le a boncolás és megállapított nyert, hogy a halál a vastagbél sérülése következtében állott be. Az asszony kezelőorvosát beidézték a rendőrségre, majd pedig tegnap a dél előtti órákban felröndelték a központi letartóztatásba.

A kiadott letartóztatási végzés amelyet az ügyészség is jóváhagyott, mindenképen meglepetés. Dr. Knöpflert most már másodízben helyezték előzetes letartóztatásba. Röviddel ezelőtt egy másik esetben ugy a törvényszék, mint a Tábla jogerőssé vált ítélete teljesen rehabilitálta a minden ok nélkül megbörtölt orvost. Érdekes az is, hogy míg az egyik orvost első intradára letartóztatták, addig egy másik orvos, dr. Pop Nicolae, akit sokkal súlyosabb vádakkal illettek, szabadlábban várta meg ötszörös haláltokozó abortusz-aktáinak a törvényi székrel való eltűnését és az akták újbóli rekonstruálásának ideje alatt is mindvégig szabadlábban volt.

Különbö is az egész ügy ma még nincs annyira tisztázva, hogy dr. Knöpfler Bernát bűnössége a legesélyesebb mértékben is megállapítható volna.

Eddig ugyanis a következő körülmények derültek ki az ügyre vonatkozólag. Körülbelül egy héttel ezelőtt jelentkezett Kocsárdi Istvánné egy Török Marcella nevezetű hóstati asszonnyal dr. Knöpfler rendelőjében és kérte, hogy tiltott műtétet hajtsaon végre rajta. Az orvos erre nem vállalkozott. Megállapította azonban azt, hogy a nő súlyos állapotban van, mert már előtte avat-

lan kezek próbálták az asszony állapotát változtatni. Felhívta a figyelmeztetést, hogy okvetlenül orvosi kezelésre van szüksége és hogy menjen haza pihenni. Ettől kezdve dr. Knöpfler a lakásán kezelte az asszonyt. Két nappal ezelőtt

Mit mond az 1654. évi kalendárium a mostani esztendőről?

Mauritius Knauer majdnem mindenben jó prognózist adott

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 1). Az Uj Kelet tudósítójától). Az elmúlt hónapok és napok szokatlan időjárásáról sok szó esik mindenfelé. Az időjárás erősen befolyásolja nemcsak a mezőgazdaságot, hanem az élet sok vonatkozását. Egyik olvasónk az abnormis időjárásról cikket küldött be, amelynek adatai feltűnően megérdemlik szélesebb körök figyelmét.

Az időjárások egyik népszerű dokumentuma a „Száz éves kalendárium”. Ez a naptár azonban a legtrikább esetben tudja bejósolni az időjárást. Nyilván mert az igazi száz éves kalendáriumot már el is felejtették, holott ez az egyetlen eddig ismert naptárak közül, amely majdnem tudományos valószínűséggel tudta megállapítani a prognózistokat.

Az igazi száz éves kalendárium szerzője a Langheim Mauritius Knauer apát volt aki ezt a naptárt 1654-ben készítette el. A naptár nemcsak időprognózistokat tartalmazott, hanem nagyon használható és terjedelmes tanácsokat a mezőgazdasági munkára és életre. Eredetileg csak a langheimi kolostor gazdászai számára készült. A naptárt 1701-ben adta ki nyomtatásban egy Christian Hellvig nevű orvos. Ekkor már a „Száz éves kalendárium” néven jelent meg ez a könyv, amelyben az időprognózisra vonatkozólag az az elv, hogy minden év egy bizonyos planéta jegyében áll. Az Uranust és Neptunt akkor még nem ismerték, ellenben planetának vették a napot és a holdat is. Az évek főjött uralkodtak: Saturnus, Jupiter, Mars, a nap, Venusz, Merkúr és a hold. Ezt egy hét éves ciklusnak tekintette a szerző és szerrinte a hold után azonnal a Saturnus lép jogaiba. Az 1929-es év eszerint hold-év. Az évek trónváltása azonban nem újévkor történik, hanem, akkor, amikor a nap a Bak jegybe lép, vagyis március 21-ikén. Az elmúlt szigorú télért tehát nem az enyhe hold felelős, hanem Merkúr az a csillagzat, amelyet különben is ma kacsának és szigorúnak ismernek.

Kénsav, sósav, salétromsav, accumulator-sav

minden erősségben, vagontételben és ballonokban, gyári lerakatokban, legolcsóbban kapható.

Ullmann József és Fia
vegyszer import Oradea. — Telefon: 6-77.

komplikációk állottak be és így Kocsárdi-nét a poliklinikára kellett beszállítani. A kórházban hajtották végre a méhka paraszt, két nap múlva viszont az asszony meghalt. Ugy Török Marcella, mint Kocsárdi István egybelangzóan vallja, hogy azalatt az idő alatt, amíg dr. Knöpfler kezelte a beteget, vérzés egyáltalán nem állott be. Dr. Knöpfler határozottan állítja azt, hogy valaki ő előtte már beavatkozott. Ezt különben Török Marcella vallomása is megerősíti aki szintén tud róla, hogy Kocsárdi az orvos előtt egy babaasszony segítségét vette igénybe és éppen azért fordult az orvoshoz az ő tanácsára, mert nagy fájdalmat voltak.

Az eddig még meg nem állapított körülmény, amely döntően befolyásolná az egész ügyet, az éppen ennek a babaasszony személyének a megállapítása képezi. Mihelyt ennek az asszonynak a személyazonosságát sikerülni fog megállapítani, dr. Knöpfler ellen az előzetes letartóztatási végzés érvényben tartásának semmi értelme sem lesz és remélhető, hogy a pár napon belül összeülő vádtanács a leartóztatást nem fogja helyben hagyni.

Mauricius Knauer alapos megfigyelője volt az időjárásnak. Napról-napra megjegyezte, milyen idő volt és bizonyára felfedezte fel, hogy minden hetedik év bizonyos típusú hasonlóságot mutat fel. Minden szaturnuszi évek ilyen vagy olyan karakterisztikus tulajdonsága van. A jupiteri éveknek viszont más a típusuk. Érdekes ebben a felfedezésben az, hogy a mai tudományos kutatás szintén az időjárásnak hét éves ritmusára kövteztet. Különösen Kritzinger asztronómus az, aki megállapította, hogy a hét földi év majdnem teljesen megfelel 29 Merkuri éveknek, úgy hogy a két planéta hét földi év után az ég ugyanazon pontján találkozik. Más tudósok is, mint a prágai Spitaler tanár hasonló következtetésekre jutottak.

Nem érdektelen olvasni azt, amit a száz éves kalendárium szerzője Mauritius Knauer mond az elmúlt térlől.

„A szép ősz után decembris elején egyszerre csak itt a tél, nagyon hideg és februáriusig egyre havazik. Ekkor azonban a hó kissé felolvad, a hónap közepén ismét igen nagy hidegek állnak be. március 4-ikéig, amikor is a nagy hidegekhez hóviharak társulnak”.

Pontosan eltaláltak tehát a telet, amely nagyon havas volt és ősz is, amely tudvalólag enyhe és kellemes neteket adott. Találój azonkívül a nyárra vonatkozó megállapítása. Knauer a hold nyárról ezeket állítja: „A nyár időnként meleg, de gyarabban hideg”.

Ez eddig pontosan talált. Júliusra például ezeket írja: 3-kától 5-ig esőzések, hetedikétől 13-ig széles időjárás, ezután nagy forróság végig.

Augusztusról ezeket mondja: „18-ig meleg, ezentul 21-ig óriási meleg, majd nagy szőzések és 27-iktől ujra a hónap végéig szép idő”.

Majd meglátjuk, augusztus hónapban vajjon a száz éves kalendárium jó időjósának bizonyult-e.

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 1). A napotban tüntetés volna emlékszerint a nemzetionálé állítják beav Kálinin mű az utasítás polgári állá méni mind mekre. Enn garatja. Az sek európa a rendbontá

Berlin, a dül Berlinbe a kommunisait. A karl a rendőrfőn toltá állan részére küll hogy az őst tővé tegyék.

Bécs, aug ták a tartón felvonulások nyi főnök a sára elutasi zését. Az os eddig nyugod des hétközni a hangualt ahol pedig n ministákkal Deleltt inci man sta ha mindössze s

A Roth sárok elkob kerültek azo is, amelyeké nyákba esen dtőlenségre tagjait.

Paris, au tőleg Párisb rendkívül a manré című dájában a r lefoglalta és etre „Inter dást akart f zító tartalm nyomdában ügyészségi adásnak az lyozták.

Nareybar hogy a kon a karhatalo penezé tes kommunisá gitve, rohan zat és ki a kat

A franciá só délutáni az uccákon változást n rendesen fo autóbuszok lanul közle és a Citroe letve tizenhá ma is telje nista gyűlé csak St. De rán. Incide

Londónba munista g

Egész Európában rendzavarás nélkül zajlott le augusztus elseje

Szarajevóban kisebb csatározások voltak, de a többi európai városokban kísérlet sem történt a rendzavarásra Romániában teljes nyugalomban telt el a kritikus nap

(Cluj-Kolozsvár, aug. 1. Az Uj Kelet főszerkesztőjéről). Augusztus elseje viszonylagos nyugalomban telt el egész Európában. A III. Internacionale utasítására ezt a napot Európa összes nagyvárosában tüntetések és rendbontásoknak kellett volna emlékeztető tevényt. Rigai jelentés szerint a mai szovjetlapok közlik az internacionale haditerveit, amelyekről azt állítják beavatott helyen, hogy Sztalin és Kalinin művei. Leglényesebb pontjai az utasításoknak, hogy a mai napon a polgári államokban halálos csapást kell mérni mindenáron a nemkommunista elemekre. Ennek a felhívásnak nem lett fogadtatása. Az erőteljes rendőri intézkedések ellenére csatározások folytattak el a rendbontásnak még a kísérletet is.

(Csak Berlinben voltak felvonulások). Berlin, aug. 1. Egész Európában egyáltalán Berlinben engedélyezték a hatóságok a kommunista és szocialista felvonulások. A karhatalom olyan erős volt, hogy a rendőrfőnökség a rendbontásnak utját tiltotta állani. A két egyidejű felvonulás részre külön-külön utvonulat jelölték ki, hogy az összeütközések elkerülését lehetővé tegyék.

(Páris, aug. 1. Ausztriában a kommunista tartományi főnökhöz felebbtek a felvonulások betiltása miatt. A tartományi főnök a szövetségi kancellár utasítására elutasította a kommunista felebbtevényt. Az osztrák fővárosban a mai nap eddig nyugodtan telt el. Az uccakon rendszeres hétköznapi forgalom van. Nyugodt a nyugati Meidling városnegyedben is, ahol pedig nagyobb számban élnek kommunistákkal rokonszenvező munkások. Döntött incidensek nélkül lefolyt a kommunista hadviseltek gyűlése, amelyen mindössze százötvenen vettek részt.

A Rothe Fahne mai számát a hatóságok elkobozták. Ugyazint elkobozásra kerültek azok a plakátok és röpdokulák is, amelyeket a kommunista a kaszárnyákba csempészték és amelyekben engedélyre szólítják fel a fegyveres erőket.

(Franciaországban minden csendes). Páris, aug. 1. Franciaországban, illetőleg Párisban még az éjjel is folytatók a rendőri intézkedések. A Humanité című lap példányait a lap nyomdájában a rendőrség ma éjjel két órakor lefoglalta és elkobozta. A szerkesztőség erre „Internacionale” címen külön kiadást akart forgalomba hozni, melynek lázító tartalma miatt az egész éjjelen át a nyomdában tartózkodó rendőrségi és ügyéségi kiküldöttek ennek az új kiadásnak az uccára dobását sem engedélyezték.

Nagyban a helyőrséget megerősítették, hogy a kommunista mozgalomok felett a karhatalom urra lehessen. A helyzetet nem teszi az a körülmény, hogy a kommunista lakosság egy részétől szigorú rohammal akarták bevenni a fogházba, ki akarták szabadítani a foglyokat.

(Páris, aug. 1. A francia hatóságok tegnap tíz nemkívánatos idegent, lengyeleket, olaszokat, szerbeket ártattak Belgiumba a határon. Ideérkezett jelentés szerint a kommunistákat a belga határrendőrség átvette s intézkedett azonnali internálásuk iránt.

A francia fővárosban egyébként a késő délutáni órákig nyugalom uralkodott az uccakon. A főváros külső képe semmi változást nem mutat. A közutakban rendszeresen folyik a munka, a villamosok, autóbuszok s más járművek akadálytalanul közlekednek. A Renault autógyár és a Citroen, amelyek huszonhét ezer, illetve tizenhét ezer munkással dolgoznak, ma is teljes üzemben vannak. Kommunista gyűlések eddigi jelentései szerint csak St. Denisben voltak a gyárak udvarán. Incidensek egyelőre nem történtek. Londonban csak a kisebbszámú kommunista gyűléseket engedélyezték rend-

őri karhatalom felügyelete mellett, a nagyobb gyűléseket megtiltásuk előtt feloszlatták.

(Páris, aug. 1. Százötven kommunista egyidejűt óhsztrájkot kezdett. Ez annál különösebb, mert a kommunista három különböző fogházban vannak internálva és az ugyanazon fogházban levők sem érintkezhetnek egymással.

(Szarajevóban véres összeütközések voltak).

(Zágráb, aug. 1. A hatóságok ma éjjel több kommunista rejtékhelyet fedeztek fel. Számos letartóztatás történt. Leleplezték a Salata városrészen a kommunista titkos nyomdáját is, ahol nagymennyiségű propagandajratot találtak.

(Prága, aug. 1. A Rude Pravo, Internacionale és Vorwärts betiltott kommunista lapokat, amelyek a betiltás ellenére megjelentek, a rendőrség elkobozta.

(Belgrád, aug. 1. Szarajevóban tegnap az államasuti műhely munkásai abbahagyták a munkát és a kommunista agi-

tációnak engedve, a műhelyt több ponton felgyújtották. A kommunistáknak véres összeütközésük volt a csendőrséggel, amelyben mindkét oldalon számosan megsebesültek. A kommunista munkások egy árulónak tartott társukat halálra sebeztek. A rendet nagynehezen sikerült helyreállítani. A tűz lokalizálása a délutáni órákban sikerült. Az anyagi kár jelentékeny. Vidékről nagyszámú csendőrséget koncentráltak Szarajevóba, hogy a mai napra tervezett zavargásokkal szembe tudjanak szállni. Számos letartóztatás történt.

(Romániában nem volt rendzavarás).

Ma délben 12 óráig az egész országban nyugalom volt. A fővárosban rendőrök és csendőrök őrzik a gyárakat. A munkáregyedekben nem volt semmi alkalom hatósági intervencióra. A jövedék egy munkásnőjét, aki manifestumokat osztogatott, letartóztatták. Ma délelőtt még 9 munkást vettek őrizetbe a város különböző pontjain. Remélik, hogy nem fog történni

HŐSÉGBEN

könnyű bedörzsölés, lemosás valódi

DIANA

sósborsszettel

hűsít, üdit, frissít.

A valódi DIANA a legerősebb sósborsszesz, tanácsos azért, hogy finombrűk higitva használják.

ni különösebb esemény. A hadsereg nem vesz részt az őráratokban és csak végszükség esetében avatkozna beje.

A petrosényi, lupényi, vulkányi, lónyati és petrillai bányákban a munkások rendszeresen dolgoznak.

Tighinában a sziguranca a Dnyeszter tulsó partjáról fegyverroportást jelent.

Marosvárhelyen a rendőrség megakadályozta a tervezett egyórás tüntető sztrájkot. 15 agitátort letartóztattak.

Kisenevben délben 1 órakor 100 kommunista vörös zászlókat tüntetett. A tüntetőket csendőrség állították meg és szétoszlásra szólították fel, mire a rendőrökre löttek. A rendőrök viszonzózták a támadást. A kommunista közli egy megsebesült. 20 tüntetőt letartóztattak. A városnak egy másik helyén egy asszony rálőtt egy patrullra, a golyók nem tájáltak. A merénylőt szintén letartóztatták.

Megkezdtek az italmérési engedélyek kicserélését

(Bucuresti-Bukarest, aug. 1. Az új italmérési illeték bevezetésével egyidejűleg megkezdtek az italmérési engedélyek kicserélését. Ezeket az engedélyeket a pénzügyi hatóságok fogják kibocsátani. Minden egyes kérvényezőnek be kell hi-

zoniytania, hogy a törvényes kellékeknek megfelelően történik az illeték községben az italmérés és hogy a községben levő italmérési engedélyek száma nem haladja túl a törvényes számot. A különböző or-

szágreszekben érvényben levő rendszereket egyelőre nem fogják egyesíteni. Erdélyben és Bukovinában csak korlátozott számban adnak ki majd új engedélyeket.

Egy érthetetlen miniszteri átirat alapján megalakult a kolozsvári szefárd hitközség

(Cluj-Kolozsvár, aug. 1. Az Uj Kelet tud.) Egy kultuszminiszteri átirat alapján ma Kolozsváron megalakult a szefárd hitközség. Az átirat szerint, a kultuszminisztérium tudomásul vette a szefárd hitközség önállóságát és addig is, míg a törvény életbe lép, engedélyt adott arra, hogy gabellát szedhessenek saját foglalkotól. Ez az átirat, amely sem pecséttel, sem dátummal ellátva nincsen, nagy felkűntést keltejt a kolozsvári zsidóság körében. Nem akarunk most a dolog elvi részével foglalkozni. E pillanatban nem is fontos, vajjon a harmadik kolozsvári zsidó hitközség megalakulása

hasznos-e, vagy káros az összszidóság szempontjából. Ami most bennünket elsősorban érdekel, az a dolgoknak a formai része, amely véleményünk szerint nem a legnagyobb rendben ment végbe. A miniszteri átirat a törvényerőre emelkedett tervezetnek eredeti formáját citálja. Eszerint a kolozsvári ortodox spanyol (szefárd) hitközség kapott alakulásra engedélyt, holott a kamarában és a szenátusban történt módosítások után a szefárd szót a törvényjavaslatból törölték. Ami még érthetlenebb, a kamara a javaslat vitája során egy függetlenként szavazott meg, amely szerint a

törvény csak a végrehajtási utasítás elkészülté után lép életbe, a végrehajtási utasítást pedig csak az össz-zsidóság kongresszusának meghallgatása után fogják elkészíteni. Ez az átirat azonban máris alkalmazza a törvényt, ami pedig szöges ellentétben van a kamarában megszavazott függelékkel.

A kolozsvári ortodox aranyhitközség egyébként reméli, hogy a kérdést sikerülni fog békésen likvidálni. Ennek érdekében összehívták az előjáróságot és a képviselőtestületet, amely a szefárdok által kijelölt vezetőkkel fog tárgyalni a kérdésről.

Madgearu miniszter jövő évre új adópolitikát ígér, amely ki fogja elégíteni a kereskedőket

Két héten belül több mint kétmilliárd lejt fog kifizetni az állam belföldi hitelezőinek. Január 1-én új tarifája lesz a CFR-nek

(Bucuresti-Bukarest, augusztus 1. A Kereskedelmi és Iparkamarák Uniója ma tartotta meg közgyűlését, amelyen megjelent Madgearu ipar és kereskedelmi miniszter és Ernest Ene államtitkár.

A közgyűlésen Manoilescu Mihály elnökölt, aki megnyitójában hangsúlyozta, hogy az ipar és kereskedelem kamaráknak programot kell kidolgozniok érdekeik megvédésére. Kifogásolja, hogy az adókvetésnél nem veszik figyelembe a kereskedők kényveit és hivatalból adóztatnak. A kereskedői kar kívánsága, hogy az adókvetés 2-3 évre történjék és ne évenként. A részvénytársaságokat aránytalanul alapon adóztatják ságokat aránytalanul alapon adóztatják meg túl magas kulcs szerint. A kereskedői hitelek szabályozását kívánja áruháttel intézetek létesítésével. Követeli, hogy

a kereskedőtől ne szedjék be egész keresményét adóba, mert megölik az adóalanyokat. Bírálja a spekulatortörvényt, majd a vámtarifáról beszél és rámutat arra, hogy a kölcsönös kedvezmények elvét kell érvényesíteni a tarifapolitikánál.

Manoilescu beszédére Madgearu miniszter válaszolt. Nagyon jó ez-mének tartja, ha akamarák programot készítenek. A jelenlegi adópolitika nem változtatható meg mindaddig, míg a liberális rezsim tízéves bűneit jóvá nem teszik. Az 1930. évi költségvetésben már más alórendszert fognak alkalmazni, a stabilizáció sem engedi meg az adórendszer gyors megváltoztatását.

A miniszter reméli, hogy a belföldi ipar és kereskedelem helyzete hamarosan

fel fog vrágozni. A pénzügyminiszter a külföldi kölcsön második részletéből két héten belül 1 és félmilliárd belföldi adósságot fog kifizetni az állami szállítások és a CFR is mintegy 800 milliót utal majd ki hitelezőinek. Ezenkívül nagyszabású rendelkezéseket fognak eszközölni a hazai iparvállalatoknál.

Madgearu etuán kifejti, hogy az új termék 350.000 vagon exportot tesz ki, amiből az ország kiserkedésének 20 milliárd bevétele lesz. A miniszter ígértet tett arra, hogy a kormány át fogja szervezni az iparpártolási kedvezmények eddigi rendszerét, amely nem felel meg az ipar igazi érdekeinek. Beszél a CFR tarifapolitikájáról, amelyet egy kiküldött bizottság fog alapos tanulmányok alapján elkészíteni. Január 1-ig új utasítást ad a CFR-nek.

Augusztus 2.
ósav,
sav,
orsav
telben és bali-
atukban,
atú:
és Fla
Telefon: 6-77.
és így Kocsár-
ett beszállítani
végre a méhka-
szont az asz-
k Marcella,
egybehangzóan
ló alatt, amíg
teget, vérzés
Dr. Kapler
ogy valaki ő
Ezt különben
is megerősíti
Kocsárdiné
szony segítsé-
azért fordult
ra, mert nagy
állapított kö-
befolyásolná
ennek a baba-
gállapítára ké-
szonynak a
lmi fog megál-
en az előzetes
nyben tartásá-
esz és remél-
belül összeülő
nem fogja
ium
16
megfigyelje
ol-napra leje-
zonyára ő fe-
edik (v. hiza-
ot mutat fel.
ilyen vagy
jdonsága van
más a tipu-
dezésben az
ntatás szenté-
itmusára kö-
ger aszirono-
hogy a hét
megfelel 29
a két planéta
ranazoni pont-
k is, mint a
elő következ-
azt, amit a
zójje Mauri-
lt térlől.
mbris elejét
gyon hideg és
Ekkor azon-
nap középen
anak be, már-
nagy hidegek-
a telet, amely
eszt is, amely
emes neteket
yárra vonat-
a hold nyár-
időnként me-
lt. Jubusra
l 5-ig esz-
időjárás, ez-
ondja: „18-ig
asi melegek,
étől ujra a
us hónapban,
um jó időjé-

A cionista világkongresszus elfogadta a Jewish Agency alkotmányát

Befejeződött a kongresszus általános vitája. Weizman és Szokolov emlékbeszédei Herzl Tivadarról

(Zürich, augusztus 1. Az Uj Kelet tud.) Kedden délelőtt tíz órakor nyitotta meg a tizenhatodik cionista világkongresszus ötödik ülését, Leon Motzkin elnök. Nachum Sokolov, az Exekutive elnöke, kegyeletes szavakban emlékezett meg azokról a cionista vezetőségnyiségekről, akik a legutóbbi kongresszus óta költöztek el az élők sorából. A különböző kongresszusi bizottságok megválasztása után a kongresszus plénuma folytatta a Weizmann, Felix Rosenblüth és Brodetsky professor jelentése fölött megkezdett vitát, amely a délutáni ülésen is szerepelt. Az általános vita befejezése után a különböző bizottságok tartották meg alakuló ülésüket.

A szerda délelőtti ülésen Harry Saécher, a palesztinai Exekutive tagja tette

meg jelentését a cionista szervezet Palesztina-munkájáról. Arthur Handke, a Keren Hajjeszód ügyvezető igazgatója, az újjáépítési alap feladatairól és munkaprogramjáról tartott exozét, míg Me nachem Usischkin, a Keren Kajemeth Lejiszrael direktóriumának elnöke, a Zsidó Nemzeti Alap eredményeiről és kilátásairól tett jelentést a kongresszusnak, amely azonnal át is tért a három jelentés általános, majd részletes megvitatására.

Szerdán délután félnégy órakor a Jewish Agency alkotmányának végső kidolgozására kiküldött bizottság tette meg a jelentését, melyet élénk vita után a kongresszus nagy szótöbbséggel elfogadott. Este a különböző bizottságok tartották ülésüket.

széles körökben megértették, hogy itt már nem pártküldelemről és nem ideológiai vitaközlésről van szó, hanem eleven életéről. Zsidó emberek életéről. És zsidó közösség, egy nagy zsidó mű kialakulásáról, amelyre az egész világ nagy várakozással tekint. Ezek a mi barátaink felajánlották segítségüket az újjáépítés munkájában és ezért ezeket a zsidó rétegeket szervezetileg is magunkhoz kell kapcsolnunk. A jelenlegi kongresszusnak a feladata az, hogy ennek az összekapcsolásnak a módjait megállapítsa.

A Zsidó Nemzeti Otthon az egész zsidóság ügye

Mi cionisták mindig meg voltunk győződve arról, hogy politikai célkitűzésünk elérése után a mi funkcionálnak meg kell változnia. A Zsidó Nemzeti Otthon, ha már a valóságban létezik, nem lehet többé kizárólagos cionista ügy, hanem az egész zsidóság ügye, amit legjobban az bizonyít, hogy amint a zsidó nemzeti otthon jogilag létrejött, már magában ez a körülmény is nagy rétegeket vonzott maga felé a zsidóság minden részéből. Olyan emberek, akik azelőtt nem is gondoltak Palesztinára, most munkát, energiát, pénzt és időt akarnak áldozni a zsidó nemzeti otthon felépítéséért. Az az aggodalom, hogy ha ezekkel a segíteni akarókkal kibővítjük a Jewish Agencyt, akkor a cionista szervezet fölöslegessé válik, véleményem szerint kishitűségre vall. A cionizmus sohasem rendelkezett garanciákkal arra nézve, hogy fennmarad-e, vagy sem, mintha egy hatalmas merni akarás volt és egyetlen támasza híveinek hitében rejtett. Ha a mi lelkiünk erős, akkor minden külső változásból a cionizmus még izmosabban és gazdagabban fog kikerülni.

Weizman méltatja a XVI. kongresszus jelentőségét

A tizenhatodik cionista világkongresszus a megnyitása pillanatától a Herzl-évforduló lelki impressziója alatt áll. Ezt a karakterét a kongresszusnak Weizman és Szokolov hatalmas, megmozgató erejű Herzl beszédei juttatták kifejezésre. Alábbiakban közöljük nagy vonásokban a két emlékbeszéd gondolatmenetét.

Weizmann többek között a következő szavakkal nyitotta meg a tizenhatodik cionista világkongresszust.

A huszonötödik évforduló

— Ez a nap, amelyen tizehatodikban gyűlünk össze kongresszusra, nagy nemzeti emléknapja a zsidóságnak. Ma van huszonöt éve annak, hogy ennek a kongresszusnak a megteremtője örökre eltávozott körünkkel. Azokban, akik azt a napot átérték, még ma is elevenen él az a kimondhatatlan fájdalom, amely a világ minden részében elzört zsidó népet elfogta. De ma egy évszázad negyedrészének történelmi távlatából hűsöges emléketünk felülemelkedhet a gyász és panaszszéresén és Herzl Tivadar halála napjának évfordulóját a mély hála érzésével ünnepezzük meg. Hálának vagyunk neki, aki életét a mi eszménknél áldozta fel, ezt az életet a népet való fardhatatlan szolgálatban töltötte el. Így lett Tamuz 20-ika a mai napjainkban az összes cionista szellemi erők összegyűjtésének napja.

— Minden kongresszus azért van, hogy számot adjunk arról, amit megcsináltunk és amit elmulasztottunk, valamint hogy határozatokat hozzunk a jövő munkájáról.

Uj szervezeti formát kell kiépíteni

Ennek a kongresszusnak azonban van még egy különleges feladata, amely bizonyára ki fogja emelni a mozgalom történetében megtartott kongresszusok sorából. Uj szervezeti formát kell kiépíteni a cionizmus céljának megvalósítása, a bázeli programban foglalt zsidó nemzeti otthon megteremtése érdekében, amely szervezet, amint reméljük, az országépítésnek tekintélyes új erőket fog szolgáltatni állítani. Ez természetes következménye annak a belső fejlődésnek, amelyen a mozgalom harminc év óta átment. Amikor a cionista szervezet létrejött, a palesztinai Zsidó Nemzeti Otthon csak egy ideál volt, nem pedig praktikus valóság. Az 1917. évi Balfour-deklaráció, amely egy eszperáron azon politikai lehetőség elé állított minket, hogy ebből az ideáltól eleven valóságot teremtsünk új korszakot nyitott meg, amelynek a mi régi gondolkodási formáink és szervezeti eszközeink már nem feleltek meg. A dolgok sokkal gyorsabban értek meg, mint ahogy Herzl halála után gondoltuk volna. A cionizmus, amely ah áboru vé-

gég jóformán csak szellemi elhatározás dolga volt, hirtelen pénzügyi és technikai feladatok és teljesítmények sodrába került és ez a megváltozott helyzet olyan nehézségeket idézett elő, amelyek az utóbbi tíz évben igen kemény próbára tett bennünket.

Uj feladatok előtt

— Tagadhatatlan, hogy az élénk tornyosult feladatok elvégzése terén nagy lépéssel jutottunk előre, de távolról sem jutottunk célhoz még. Kikerültünk a háborút követő első esztendő bizonytalan ságából és ma már tisztán látjuk magunk előtt az utat, amelyen tovább kell haladnunk, hogy a Palesztinában megindult újjáéledést teljesedésbe vihesük. De éppen Palesztinának ez a fejlődése új hivatást és barátokat szerzett munkánknak. A cionista szervezeten kívül álló

Szokolov megrázó emlékbeszéde Herzl Tivadarról

Nachum Szokolov, a cionista Exekutive elnöke emelkedett ezután szólásra.

— Tisztelt kongresszus! — kezdte megindult hangon. Ismét nekem jutott osztályrészül, hogy a Cionista Világszervezet tartozását lerójjam Herzl Tivadar emlékének. Életem legnagyobb megtiszteltetése, de egyúttal az elgondolható leghaladatarabb feladat, amely arra kényszerít, hogy önmagamát ismételjem. Ami mondanivalóm van, nem is különbözik alapjában attól, amit két esztendővel ezelőtt mondtam. Az egyetlen különbség a két funkció között az, hogy két évvel ezelőtt cionista kongresszusunknak harmincadik születési évfordulóját ünnepeltük, míg ma kegyelettel tiszteljük Herzl emléket halálának huszonötödik évfordulója alkalmából.

Huszonöt esztendeje

Lehetetlen azt a nagy életet, amely ezelőtt huszonöt évvel lezárult, az első pillanatra méltatni. Nagy férfiak hegyekhez hasonlitanak, amelyeknek magasságát képtelenek vagyunk felbecsülni mindaddig, amíg mi a közelükben állunk. Huszonöt esztendő az a periódus, amely huszonöt esztendő az a periódus, amelyben nagy férfiak hírnevét a legnagyobb változás érheti. Az a generáció, amely ismetre, lassanként tűnődzik. Uj nemzedék lép a nyomába. Ennek a generációnak bizonyos tekintetben ő is kortársja volt, de olyan kortárs, akiről az új nemzedék nem tudott sokat. Herzl emléke nem csinálta végig a nagy államférfiak filozófusok vagy tudósok emlékének processzusát. Róla még hosszú ideig nem lehet életrajzot írni, annyira benne (l és olyan sokrétűen Herzl életútja a zsidóság életében.

Uj korszakot jelent Herzl élete a mai annáseinkben. Gyermekkora és fiatal-

sága a kifinomodott nyugateurópai kultúra atmoszférájában telt el. De mint Ábrahám, ő is szakított születésének és nevelésének tradícióival és zsidó lelkiismeretének parancsára, lépésről-lépésre szabadította fel magát fiatalkori haláléleteitől és maga mögé dobta még emléket is annak a teóriának, hogy az egyik zsidó elkülöníthetik a másiktól. Előbbi élete teljesen ellentétben állott érett meggyőződésével. Fiatal korában a bécsi arisztokrata és intellektuális szalonok feltörekvő reménye volt. Azután keleteurópai gettók kedvence lett, a világhírű író a zsidók megszervezőjévé vált, a kozmopolita hozzákapcsolta sorsát egyetlen néphez.

A modern proféta

Nemzetünk szellemi életében olyan hatalmas tétet foglalt el, a népfantáziában olyan roppant szerepe volt, aktivitása energiája olyan kiaknázatlan, hogy mind azok véleménye szerint, akik az elmúlt 25 évben írtak róla, csodálatos egyéniséget majd csak akkor fogják megérteni tudni, ha zsenijének fénye már nem fog vakítani bennünket. Mi, cionisták Herzl mindjárt a leghelyesebb megvilágításban láttuk — történetünk megvilágításában. Azonnal megláttuk: ez egy proféta, modern formában. Ama férfiak fényét árasztotta, kik cselekszenek. Élettel volt tele, tüzzel, eszmékkel. Lendületet adott nekünk és szárnyagat. Markáns egyéniség volt és magnetikus erőket sugárzott ki magából. A szellemnek olyan egyszerűsége és tisztasága áradt belőle, mellyel képes volt minden nemzet emberét magához vonzani. Ez a képesség pedig messsiási adomány. Herzl tudta, mit akart mondani és képes volt azt legrövidebben, kristálytisztán és közvetlen szavakkal ki-

fejezni. Csodálatos volt a bátorsága. Félhez pedig adatott neki az az ösztönös erő, amellyel uralkodni tudott az emberi lelkeken. Mindig ugyanaz volt. Soha a féltelen ki nem hozta a sodrából és soha a siker meg nem részegítette.

Herzl mentes volt minden balitéletől. De élt benne egy erőteljes, vallásos érzés, nemcsak szilárdan hitt abban, amit mondott, hanem színté látta vizionáriusan hatalmas korszakok terveit. Ami eddig lehetetlenség volt: a zsidó nép egyesítése, Herzl azt is megteremtette. Szándéka volt ezt a népet megmozdítani és mozgásban tartani addig, amíg a helyes célt el nem érte. Konceptusa heroikus volt a nagyság tekintetében és kisugárzó a jelentőségében.

Az egyforma méltóság bázisán

Herzl jól látta, hogy a zsidó kérdés már nem maradhat meg vallási problémának, kristálytisztá esze sokkal nagyobb volt, semhogy megengedte volna nekik a zsidókérdést egyszerű faji kérdésnek tartani, érezte, hogy a zsidó probléma főleg abból áll, hogy ennek a népnek saját országot kell birtokolnia. A történeti Herzl Palesztinával kezdődik, mint a zsidók országával és az első kongresszussal. Addig a politikai cionizmus csak teória volt, csak brosurákban létezett, a vezetők fantáziájában és a hívek szívében. Konkrét kifejezést és formát az első kongresszus adott. Mihelyt kontaktusba került a néppel Herzl attól a pillanattól kezdve már vezetőnek ismerték el és a cionista kongresszus első napjától kezdve tanításai egyre megteremkenyítették a lelkeket és átmelegítették a zsidó nép szívét. Alapvető eszméje volt a zsidó népet minden más nemzettel az egyforma méltóság bázisára helyezni.

Visszatérés a zsidósághoz

Herzl a cionizmus megszervezését vállalta és ezzel a feladattal a kongresszus első napjától kezdve foglalkozott. Fő gondolata az volt, hogy a cionizmus semmit nem távolít el ősi tanainkból, ami értékes, sőt e tanokat az emberi realitások mélyebb szellemében kibővíti és felfrissíti. Akik Herzlét közelebbről ismerték, még emlékezni fogna rá, hogy azon a napon, amikor belépett a cionista mozgalomba, napról-napra olvasta a bibliát. Mausehel című tárcája csodálatos szatirája az asszimilációnak és méltóságveteli védelmezője a természetes zsidóságnak. Tele van idealizmussal és velejében profétás intőszózat. A proféták szavaival mindig is átítatta lelkét, hányszor idézte a proféta szavait: egy kicsiny táborból ezrek váljanak, egy maréknyi emberből nagy nép! En, az Ur hozzásegitem népemet... A cionista világszervezet maga egy nagy emlékezés Herzl életére. Mindaddig, amíg cionisták helzi szellemmel lesznek telítve, a cionista világszervezet virálni fog és fejlődni.

Nem halt meg Herzl

Herzl 1904 július 3-ikán halt meg a Reichenau melletti Edlachban és július 7-ikén temették Bécsben. Herzl meghalt és eltemették? El lehet temetni, ami egy nagy emberben halandó, de egy nagy embert nem lehet eltemetni. És ha nem lehet nagy férfiakat eltemetni, akkor még kevésbé lehet egy nagy ügyet sirba tenni. Ellenségei közül némelyek azt hitték, hogy Herzl halálával a cionizmus sirbaszállított. Herzl azonban megelőzőt ilyen vélekedéseket és már az első kongresszus alkalmával mondotta: A mi ügyünk sokkal nagyobb, semhogy egyet len emberre kelljen támaszkodnunk. Nemesak tanítványokat hagyott, hanem egy alkotmányt. Ha Kaddist mondunk Herzl fölött, akokr ez nem a gyászunk kaddisa.

Két parkettes szoba-konyhás, különböző lakás kertetel és egy megfelelően különbejárta, parkettes szoba garderobbal, vízvezetékekkel, garzonlakásnak, azonnal kiadó. Szenes, Zápolya-u. 2

Hirdessen az „Uj Kelet”-ben

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
 Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
 Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc.
 Bukaresti szerkesztőség: Hátszegi Ernő, Str. Lipscani 91.
 Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomát csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Lugoson lezajlott a Heral-ünnepély.
 Lugosról jelentik: A lugosi WIZO csoport rendezésében vasárnap, Thamusz hó 20-án, nagyszabású Heral-ünnepély volt. A szépszámu közönség előtt Neumann Hugoné, a WIZO elnöke tartott Herzlről nagyhatású beszédet, majd pedig sor került a nívós program többi számaira. A kórus az Adonaj mo odom slenkéjével nyújtott kiváló teljesítményt. Majd Grosz főkéntor Grosz Ilonkával az El mole rachamim duettel váltott ki mély hatást. Temesvárról vendégként szorcpelt Kaja főkéntor, aki dr. Kössösi kísérelé mellett az Al naharothot énekelte el. Frenetikus hatást értek el Neumann Andor és Salinsky Marika Gszkalaynak: Mésias Heroldja c melodramájának előadásával. A nívós műsor a Kadissh elmondásával ért véget.

Bethlen zsidósága Herzi emlékének megünnepelésére készült.
 Bethlenből jelentik: Augusztus hó 4-ikén a bethleni magyar kaszinó helyiségében a WIZO rendezésében nagy Herzl-emlékünnepély lesz. A rendezésben részt vesznek az összes vezető cionisták, a WIZO tagjai, Hirsch Mártonné irányítása mellett. Nem kétséges, hogy az est, amelyet általános érdeklődés előz meg, a zsidó színi jegyében fog lezajlani.

BUDAPESTRE

félfaru vizum, félfaru vasuti jegy július 31 és augusztus 9 között a Dr. Mezei-féle menetjegyirodában CLUJ, Pata Ujrii (Főter) 1. sz. Városháza.

Jószívű emberek figyelmébe. Kapunk a következő levelet: Mélyen tisztelt főszerkesztő ur! Alulírott Goldstein Eliás sonkeréki lakos, egy szegény munkaképtelen beteg ember vagyok, 75%-os hadirokkant és a Zsidó Kórházban fekszem már hetek óta. Hétfagu családom van, akik mind keresétképtelenek. A leg nagyobb gyermekem még nincs kilenc éves. Egész családom a legnagyobb nyomorban kínlódik. Arra kérem főszerkesztő urat, hogy az Uj Kelet olvasóinak figyelmébe ajánlani, sziveskedjen családom érdekében, akik ma szegények és a legnagyobb nyomorban vannak, segílyért esedezem. Remélem, hogy kérésem nem marad eredmény nélkül. Tisztelettel: Goldstein Eliás — Közreadjuk ezt a levelet és reméljük, hogy az erdélyi zsidóság hagyományos áldozatkész sége ezuttal is hü marad önmagához.

Eljegyzés. Schlesinger Sárka (Otomány) és Trenhaft Adolf (Ermihályfalva) jegyesek. Minden külön értesítés helyett.

Háza készül a kormánykonferenciára. Hágából jelentik: Még nem egészen bizonyos ugyan, hogy a kormánykonferencia augusztus hatodikán tényleg kezdődik, de máris megtették mind a előkészítőket a delegációk fogadására és elhelyezésére, valamint a parlament épületének a konferencia céljaira fendő berendezésére. A régi Borghofban, ahol a parlament tartja üléseit, lovagi termét jelölték ki a konferencia ülésel számára, de annak sincs akadály, hogy a konferenciát esetleg a képviselőkhez illesztésében is meg ne tartassák. A holland posta olyan táviró és telefonberendezést létesített a konferencia tagjainak rendelkezésére, amely arányában meghaladja a népszövetségi hasonló berendezéseket.

Harmadszor sem sikerült az öngyilkossága. Bukarestből jelentik: Lascar Maria, egy nagyon jó bukaresti családból származó urileány tegnap kiönt az Eternitatea temetőbe és apja sírja mellett mindkét kezén felvágta az ereket. A temetőőr az öngyilkosságot észrevette, a mentőkért telefonált, akik a leány kórházba szállították és megmentették az életnek. A bukaresti rendőrség megállapította, hogy Lascar Maria rövid időn belül már a harmadszor kísérelt meg öngyilkosságot.

Füzdőre, nyaralóhelyekre utazó előfizetőinket felkérjük, közöljék pontos címüket a kiadóhivatallal, hogy az Uj Keletet főnnakadás nélkül küldhessük.

Az ellenzéki pártok nem vesznek részt a hunyadme gyei pótválasztáson.
 Dnyávról jelentik: A nemzeti-parasztpárt hunyadme gyei tagozata tegnap benyújtotta jelölőlistáját az üresedésben levő képviselői mandátumra. A párt jelöltje dr. Bontescu, volt reszortfőnök. Nagy fel tünést keltett Déván, hogy sem a liberálisok, sem az avareszánusok nem adtak be jelölőlistát, noha Tatarescu, a hunyadme gyei liberális párt elnöke néhány napig Déván tartózkodott, hogy előkészítsd a választásokat.

Munkásszerencsétlenség a kolozsvári dohánygyárban. Tegnap délután a dohánygyárban súlyos szerencsétlenség történt. Mészáros János munkás meg akarta igazítani az akcióban levő gép megmozdított csavarját. A csavar azonban kihullott s az így felszabadult nehéz géprészek összezúrták a szerencsétlen munkás mellét és nyakrészét. Az ájult embert a mentők reszesítették első segélyben, akik miután súlyos bordatörést állapítottak meg, beszállították a belgyógyászati klinikára.

Kigyulladt egy gyakorlatozó katonai repülőgép. Párisból jelentik: Tirlemont felett egyik gyakorlatozó katonai repülőgép a levegőben kigyulladt. Pilótája ejtőernyővel szerencsésen földet ért. A kigyulladt gép egy gyárépületre zuhant és a gyár tetőzetét lángralobbanította. A tűz következtében egy munkás súlyos égési sebeket szenvedett. Reimsban is történt repülőszerencsétlenség. Két katonai repülőgép a levegőben összeütközött s az egyik zuhanni kezdett. Pilótája ejtőernyővel helytelenül ugrott, a megrongált gép még dolgozó propellerje testét darabokra tépte. A gép a földön összetört.

Ismeretlen amerikai nő ütök meg Prága környékén. Prágából jelentik, hogy a Waener úrdőben tegnap női holttestet találtak, elegáns selyemruhába öltözve, csak egyik lábáról hiányzott a cipő és a harisnya. A holttest mellett selyemkombiné feküdt. A jelekből következtetve kéjgyilkosságról van szó. A rendőrség megállapította, hogy az áldozat nemrégben érkezett Amerikából Prágába, ahol megismerkedett két fiatal emberrel, akikkel többször rendezett kirándulásokat. Két héttel ezelőtt a fiatal emberek egyik ilyen kirándulásról a nő nélkül tértek vissza és aztán eltűntek. A kéjgyilkosok személyazonosságát megállapítani nem lehetett.

Füzdősindikátust alakítanak, hogy külföldi kölcsönt vehessenek föl a fűrdők fejlesztésére. Bukarestből jelentik: A legutóbbi minisztertanács elfogadta Dan Sever miniszter ajánlatát, amely a fűrdők és fürdőhelyek országos szindikátusának megalakítására vonatkozott. A szindikátusban résztvesz az állam, a fürdőhelytulajdonosok s a fürdőbérletkés. Ez a szindikátus fog aztán a külföldi konzorciumokkal tárgyalásokat folytatni a felajánlott fűrdőkölcsön ügyében és ez a szindikátus veszi föl a kölcsönt is.

Reptilbaleset érte Lindberget és feleségét. Newyorkból jelentik: Lindberget és feleségét tegnap két repülőbaleset érte, de mindkettőtől ép bőrrel menekültek. Az egyik baleset a San Louis Newyork közötti vonalon történt a columbusi repülőtéren, ahol az utas szállító gépnek közbenső leszállást kell végeztetnie. A földetéréskor a repülőgép egyik keretének pneumatikája kiskadott, s a gép oldalra fordult. Az utasoknak az ijedségen kívül más bajuk nem történt. A másik baleset ugyanazzel a géppel Newyercey repülőtéren történt. Itt a gép egyik kereke levált s a repülőgép meborult. Szerencsére senki nem sebesült meg.

Borzalmas robbanás a touloni tengerészeti arzenálban. Párisból jelentik: A touloni tengerészeti arzenálban ma tűz keletkezett, amely átterjedt egyik municioraktárra is, ahol gránátexplosiókat okozott. A nagyerejű detonációk következtében a környék lakossága pánikszűren menekült a veszedelmes zónából, ahol a robbanó gránátok sziklái sűrű egymásutánban röpödték a levegőben. A karhatalom később kordont vont s a tűzoltóság és katonaság a tűz lokalizálásához fogott. A katasztrófának két katona halottja és mintegy húsz sebesültje van.

Autós banditákat tartóztattak Bukarestben. A bukaresti rendőrségre az utóbbi időben számos feljelentés kapott autós banditák garázdálkodásáról, akik a külvárosokban több betörést és rablást követtek el. Vasília rendőrkapitánynak sikerült tegnap a bandát árthatatlanná tenni. Három sofőrt tartóztattak le, akik közül kettő Militari községben, a vezetőjük pedig, Nicolae Nicolae Ortopeni községben lakott. Az autót szintén lopták, de legfeljebb egy napig használták, aztán az értékek alkat részeket leszerelték róla s az autót valamelyik néptelen utcán hagyták.

DARWIN: FAJOK KELETREZÉSE

A teljes munka 2 kötetben 598 oldalon 480 lei helyett leszállított áron lei: **140**

BÜLSCHÉ: SZERELEM AZ ÉLŐR VILÁGÁBAN

A teljes munka 2 kötetben 1152 oldalon 408 lei helyett leszállított áron lei: **102**

Továbbá a következő feltűnően olcsó sorozatok:

26 Eötvös Károly, Házassági viszontagságok
 Knut Hamsun, Viktoria Kuprin, Rybnikov kapitány
 Leblanc, A szőke hölgy
 B. Constand, Adolphe
 5 kötet — 800 oldal

Nők könyvei

55 lei

28 Máday Andor, A Magyar nő jogai
 Dr. Loránd A., A nők korai vénülése
 Hollósné, A kenyérkereső asszony
 Kürti Emiliné, Eléskamra, Kenyér-sütés
 5 mű — 676 oldal

98 lei

31 Babits Mihály, Nyugtalanág völgye
 Szemere György, Ronthó Böszörmény
 Shakespeare, VIII. Henrik
 Lakatos László, Férj és feleség
 Riulet, Az akadály
 5 mű — 664 oldal

41 LEI

A háború és béke könyvei
68 lei

29 Werner Sombart, Háború és a kapitalizmus
 Wilson beszédei és üzenetel
 Marczali Henrik, A béke könyve
 Wertheimer, Békekongresszusok és békeszerződések
 Dr. Radó Sámuel, John Bull és Társai
 5 mű — 866 oldal

27 Mikszáth, Mácsik, a nagyerejű
 Beczássy Judit, Mari néni
 Pierre Loti, Egy spáhi története
 Andrejev, A kormányzó
 Stacpoolé, Csendes mocsarak
 5 kötet — 800 oldal

Tudomány, művészet, szociológia, politika

123 lei

30 Ostwald,
 Méray-Horváth Károly,
 Henry George,
 Emile Boutroux,
 Haraszti Gyula,
 Szilágyi Géza, és mások könyvei
 10 mű 3 kötetben, egyszívazonkötésben, 934 oldal

T. Lepage könyvkereskedés Cluj
 Kérem utánvétellel „Darwin: Fajok keletkezése”, „Bülsché: Szerelm az élő világában”, továbbá a „Feltűnően olcsó sorozatok” következő számait:
 Név _____
 Cím _____
 Ha a kért csoportok valamelyike közben elfogyott, helyette a következőkből kérek:

Péntek, 1
SZINH
 A Mag
 Szombaton,
 Miss A
 revü u
 Betegh
 Tompa
 Ilhász A
 Rendes
 Vasárnap, a
 Az utol
 rette,
 Bébiyel,
 Bélával,
 Mihály
 kelt hel
 Vasárnap, a
 Miss An
 Sorozat
 A Magya
 (Minden e)
 Pénteken 4,
 kettős
 (7 felvo
 ma, F
 2. Kié a
 vigjáték
 sabeth
 Hans Ju
 Burlesk
 tölagos
 20 és 10
 Vasárnap d.
 bohózat,
 gető kac
 Vasárnap d.
 adás, két
 tejek ör
 drama.)
 sos vigj
 sor.) He
 □ M
 CORS
 Péntek 5, 7,
 szolgavá
 ve és R
 legujabb
 Szombaton 5,
 Főszerepl
 Gilbert.
 heti vilá
 Vasárnap 5,
 Főszerepl
 Gilbert.
 heti vilá
 nyári mozgó
 Pé
 1. Női divat
 ben Estl
 és Raym
 2. En és sz
 szerepber
 Sz
 1. Női divat
 Esther
 Raymond
 2. En és sz
 Főszerep
 Vas
 1. Női divat
 ben Estl
 és Raym
 2. En és a
 Főszerep

SZÍNHÁZ — MŰVÉSZET

A Magyar Színház műsora:

Szombaton, augusztus 3-án este 9 órakor: Miss Amerika (Káprázatos operett-revü újadás!) Kondor Ibolyával, Betegh Bébivel, Kun Magdával, Tompa Bélával, Sólyom Győzővel, Ihász Aladárral, Leővey Leóval. Rendes helyárral. Sorozat 434).

Vasárnap, augusztus 4-én d. u. fél 6-kor: Az utolsó Verebyleány. (Uj operett.) Kondor Ibolyával, Betegh Bébivel, Kun Magdával, Tompa Bélával, Ihász Aladárral, Selmezi Mihállyal, Leővey Leóval. Mérsékelt helyárral. Sorozatszám 435).

Vasárnap, augusztus 4-én este 9 órakor: Miss Amerika. (Rendes helyárral. Sorozatszám 436).

A Magyar Színház mozi-műsora:

(Minden előadás keretében két teljes műsor!)

Pénteken 4, fél 7 és 9 órakor: Nagy kettős műsor: 1. Késértetek órája. (7 felvonásos amerikai bűnügyi dráma. Főszereplő: Mariette Millner). 2. Ki a feleségem? (8 felvonásos vígjátékújítás. Főszereplők: Elisabeth Pinajeff, Fritz Kampers és Hans Junkermann.) 3. Kisérő műsor: Burleszkek. (Kettős műsor. Folytatódagos előadások.) Helyárrak: 30, 20 és 10 lej.

Szombaton 4 és fél 7 órakor: Nagy kettős műsor: 1. Késértetek órája. (7 felvonásos izgalmas amerikai bűnügyi dráma. Főszereplő: Mariette Millner). 2. Ki a feleségem? (8 felvonásos vígjátékújítás. Főszereplők: Elisabeth Pinajeff, Fritz Kampers és Hans Junkermann.) 3. Kisérő műsor: Burleszkek. (Kettős műsor. Folytatódagos előadások.) Helyárrak: 30, 20 és 10 lej.

Vasárnap d. e. 11 órakor: Négy új filmbohózat. (Másfél óráig tartó falmengető kacagás.) Helyárrak: 15 és 10 lej

Vasárnap d. u. 3 órakor: Csak egy előadás, kettős nagy műsorral. Kisérő műsor: Késértetek órája. (Nagyszabású bűnügyi dráma.) Ki a feleségem? (8 felvonásos vígjátékújítás és a kísérő műsor.) Helyárrak: 30, 20 és 10 lej.

MOZI

CORSO-filmszínház műsora:

Péntek 5, 7, 9 órakor: Prémier! Rab-szolgávasár. Főszereplők: Billie Dove és Ronald Gilbert. Előjáték: A legújabb Ufa heti világhírő.

Szombaton 5, 7, 9 órakor: Rab-szolgávasár. Főszereplők: Billie Dove és Ronald Gilbert. Előjáték: A legújabb Ufa heti világhírő.

Vasárnap 5, 7, 9 órakor: Rab-szolgávasár. Főszereplők: Billie Dove és Ronald Gilbert. Előjáték: A legújabb Ufa heti világhírő.

GRAND

nyári mozgó műsora, városnéző udvarán

Péntek este 9 órakor:

1. Női divat. Dráma, 7 felv. Főszereplők: Esther Ralston, Einar Hanson és Raymond Hatten.

2. Én és szerelmeim. Vigjáték, 7 felv. Főszereplők: Harold Lloyd.

Szombat este 9 órakor

1. Női divat. Dráma, 7 felv. Főszereplők: Esther Ralston, Einar Hanson és Raymond Hatten.

2. Én és a szerelmeim. Vigjáték, 7 felv. Főszereplők: Harold Lloyd.

Vasárnap este 9 órakor:

1. Női divat. Dráma, 7 felv. Főszereplők: Esther Ralston, Einar Hanson és Raymond Hatten.

2. Én és a szerelmeim. Vigjáték, 7 felv. Főszereplők: Harold Lloyd.

Közgazdaság

1924-től mostanig 222 ezer váltót óvatoltak meg Bukarestben 5 milliárd lej értékben

A kolozsvári iparkamara statisztikája

(Bucuresti-Bukarest, augusztus 1. Az Uj Kelet tud. A Banca Nationala tanulmányi osztálya rendkívül érdekes statisztikai kimutatást készített a Bukarestben és Ilfov megyében 1922 óta feljegyzett csődesetekről és váltóóvatolásokról. A statisztika adatain keresztül pontosan követni lehet, miként hódított magának egyre inkább tért Románia fővárosában a gazdasági válság és hogyan emelkedett évről-évre a matematikai haladvány szabályszerűségével a megóvatott váltók és csődesetek száma.

A statisztika szerint 1924-ben megóvatoltak 15 ezer 496 váltót, 340 millió lej értékben. 1925-ben 26 ezer 645 váltót 474 millió 614 ezer lej értékben. 1926-ban 38 ezer 714 váltót 831 millió 868 ezer lej értékben. 1927-ben 48 ezer 131 váltót 1 milliárd 65 millió 70 ezer lej értékben, 1928-ban 77 ezer 466 váltót 1 milliárd 473 millió 832 ezer lej értékben, 1929 május 31-ig megóvatoltak 41 ezer 414 váltót 670 millió 237 ezer lej értékben. Amint látható, az 1929-ben megóvatolt váltók száma lényegesen meg fogja haladni az előző éveket.

Külföldi valutában megóvatoltak 1926-ban 2482 váltót 181 millió 664 ezer lej értékben. 1927-ben 3638 váltót 200 millió 386 ezer lej értékben, 1928-ban 5553 váltót 463 millió 168 ezer lej értékben, 1929-május 31-ig 4638 váltót 325 millió 941 ezer lej értékben. Összesen tehát megóvatoltak 222 ezer 45 váltót 5 milliárd, 208 millió 156 ezer lej értékben.

Nem kevésbé érdekes a csődesetekről és moratóriumokról készített kimutatás.

Eszerint 1922-ben feljegyeztek 44 csődöt, 3 moratóriumot, 1923-ban 79 csőd, 3 moratórium. 1924-ben csőd 143, moratórium 24, 1925-ben csőd 280, moratórium 61. 1926-ban csőd 311, moratórium 61. 1927-ben csőd 318, moratórium 62. 1928-ban csőd 336, moratórium 97. 1929-május 31-ig 1928 csőd és 48 moratórium. Ehhez még meg kell jegyezni, hogy a csődkeresek száma a megóvatott csődöket sokszorosan túlhaladja. Így például, hogy csak egy esetet említsünk. 1928-ban 2111 csődkeresét jegyeztek be az ilfovi törvényszéknél és am egadott csődök száma mindössze 336 volt.

A statisztikai számok kétségtelen bizonyítékát szolgáltatják ugyanakkor annak is, hogy a krízis 1928-ban érte el csúcsponjtját és 1929-ben is folytatódott.

Itt említhetjük meg, hogy a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara kimutatása szerint Kolozsmegye területén 31 egyéni céget és 21 társaságot jegyeztek be, ezzel szemben a törölt cégek száma 23 volt. Kolozsmegye területén 6 csődeset volt, Szamosmegyében 4 egyéni és három társaságot jegyeztek be, ezzel szemben 19-et töröltek, a csődök száma 5 volt. Beszterce-Naszód megye területén 6 egyéni és 2 társaságot jegyeztek be, 7-et töröltek és 16 csődesetet jegyeztek fel. Torda-Aranyos megye területén 7 cég-bejegyzés és 1 törles történt, a csődök száma 14 volt. A csődök száma tehát az iparkamara területén összesen 41, ezzel szemben bejegyeztek 50 egyéni, 30 társas, töröltek 33 egyéni és 17 társaságot.

Életbelépett az új vámtarifa. Bukarestből jelentik: A Monitorul Oficial július 30-iki száma közli az új vámtarifa életbeléptetéséről szóló királyi kéziratot és ugyanakkor közli teljes egészében az új vámtarifát is, amely augusztus elsején életbelépett.

Július 22-ikétől hat lejt szednek a denaturált szesz után. Bukarestből jelentik: A pénzügyminisztérium közzétette a denaturált szesz után levélteréként hat lejt szedni. A gyárakban július 22-ig raktáron levő denaturált szesz után nem kell az emelési differenciát fizetni. Minden más denaturálási illeték továbbra is két lej marad literenként.

Szeptember 2-án kezdik meg az állami petróleumterületek árlejítés utján való bérbeadását. Bukarestből jelentik: Az új bányatörvény értelmében az állam hatalmas petróleumterületének 75 százalékát bérbeadja nyilvános árlejítés utján, amelynek különös érdekessége az, hogy azon a külföldi tőke is résztvehet. 75 százalékát a földeknek árlejítés, 25 százalékát pedig megállapodás alapján fogják bérbeadni és az iparügyi miniszter az állami jövedelmek jelentékeny emelkedését várja az új bányatörvény alkalmazásától. A Monitorul Oficial holnapi száma közölni fogja az árlejítés feltételeit s a petróleumterületek kiaknázásának módjait. Szeptember 2-án tartják meg az első árlejítést. A kikiáltási ár: 600 ezer lej hektáronként.

Hetvenezer lej folyt be a Banca Comerciala Romána árverésén. A közelmúltban az összes kolozsvári lapok részletesen foglalkoztak a fizetésképtelenné lett Banca Comerciala Romána ügyeivel. Ez a pénzügyintézet, amely két évvel ezelőtt a legjobb auspiciumok mellett indult meg, a könnyelmű vezetés következtében kénytelen volt fizetéseit megszüntetni. A türelmetlen hitelezők részben bűnvádi feljelentéseikkel, részben pedig csődkeresekkel igyekeztek követelésük kiegyenlítését elérni. A bérbeadó, az Első Erdélyi Általános Biztosító Társaság hátralekös bérkövetelés fejében lefoglaltatta a bank összes ingóságait, a melyekre előbb a kincstár 150 ezer lej adóhátralék fejében szerzett zálogjogot. Az igazgatósági tagok megpróbálták a pénzügyintézet ügyeit szanálni. Megindultak az érrevaló tárgyalások, azonban ezek nem vezettek eredményre. Erre vall legalább is az a körülmény, hogy a tegnapi kitűzött adóárverést nem tudták megakadályozni s így történt, hogy a bank összes lefoglalt ingóságait, pénzeszközöket, iróasztalok s más különböző butorok tegnap dobra kerültek. Az árverésen mindössze 71 ezer lej folyt be, hogy a kincstár eszerint kárban maradt. A lefoglalt ingóságokat, hogy a veszett fejszének legalább a nyele maradjon meg, a bérbeadó vásárolta meg.

A kolozsvári vendéglősök a sör árának emelését vették tervbe. Az italmérséi illetékek emelése súlyos helyzet elé állította a kávéházi és vendéglőipart. Az illetékek emelése következtében a sör gyárak kénytelenek voltak az angró eladási árakat emelni. A kolozsvári vendéglősök szövetsége az áremeléssel kapcsolatban ülést tartott s arra kérte a sörkartell vezetőségét, hogy az eladási árakat szállítsa le, mert amennyiben ez nem történne meg, az áremelést kénytelenek lennének a fogyasztókra áthárítani.

Megnyílt Nagybanján nyaralók részére Lázárovits Mózes kóser vendéglője Lizeiti-ut 61. szám. Tiszta és pontos kiszolgálás.

Rádió műsor

Idő: közép-európai

Péntek, augusztus 2. Budapest. Szmirnoff Szergej orosz balalajka zenekarának hangversenye, 9.30: Hírek. 11--12.05 Rigó Jancsi és cigányzenekarának hangversenye. 13: Pontos időjelzés, időjárás-jelentés. 14.30: Hírek. 15.45: Fulton rendszerű képátvitel. 16.20: Baloghné Hajós Teréz állatmeséiből olvas fel 16.45: Pontos időjelzés, időjárás-jelentés. 17.20: Ballet-délután. 20: Surányi Miklós felolvasása. 20.30: M. k. honvédegyalozzred zenekarának hangversenye az Angol Parkból. 22: Pontos időjelzés, időjárás-jelentés, hírek. Majd Magyar Imre és cigányzenekarának hangversenye.

Bécs. 19.25: A bécsi szimfonikus zenekar hangversenye. Strauss, Offenbach, Suppé és Milöcker műveiből. Utána szórakoztató zene. Berlin. 20: Donizetti: Der Liebestrank, vig opera. Belgrad. 20.35: Dalestely. 21.20: Mandolinhangverseny. 22.05: Rádiokvartett. Breslau. 20.15: Hoffmann, Haydn, stb. műveiből. Frankfurt. 20.45: Indulók. 21.45: Die Aether lasche, rádiókabaré, utána modern zene-művek kis zenekarok részére. Hamburg. 20: Balladák, ének és zenekara. 21: Hangverseny és tánckeringők. Königsberg. 20: Orgonahangverseny. 20.50: Dalok és áriák. 21.30: Modern líra. Utána tánczene. Kassa. 12: Magyar rádióközvetítés. 19: Duettek és zongoraszámok. 22.20: Katonazene. Krakó. 20.30: Áthozat Varsóból. Kattowitz. 20.30: Közvetítés Varsóból. Milanó. 20.30: Tell Vilmos című opera közvetítése. 23.15: Jazzband. Róma. 21: Részletek Donizetti Kegyencné című operájából. Tormó. 21: Puccini: Bohémek című operájának közvetítése. Toulouse. 21: Operarészletek. Varsó. 20.30: Filharmonikus hangverseny Saint Saens, Bizet, Fall Leó, Wronski műveiből.

SZOMBAT, augusztus 3. Budapest. 9.15: A m. kir. I. honvédegyalozzred zenekarának hangversenye. 1. Fricsay R.: Magyar induló. 2. Strauss J.: Centrum Hurrá! keringő. 3. Barna J.: Blaha Lujza ünnepi megnyitó. 4. Urbach: Nagy ábránd Meyerbeer műveiből. 5. a) Lavotta: Hanjali szerenád, két hegedűszó; b) Delibes: A Nalia című balletből, keringő. 6. Dol. Daube: Egy este Grinzingben, bécsi egyveleg. 9.30: Hírek. 12.05: Gramofonhangverseny. 1. Édes, kedves tekintetes asszony, csárdás. 2. Bizet: I pescatori di perle — De la mia vita. (Roberto d'Alessio). 3. László: Kis fafumban Avet harangoznak. 4. Puccini: Tosca. Recodite armonie. 5. Dr. Sándor Jenő: Halvány sárga rózsát, — Szerelmes vagyok én. 6. Puccini: Pillangó kisasszony — Grand duetto. 7. Dr. Sándor Jenő: Csak egy szál virágot. 8. Suppé: Költő és paraszt. 9. Leoncavallo: Bajazzók. 10. Várdi: Ahogy engem ver az Isten. 11. Moussorgsky: Song of the Flea. 12. Rossini: Sevillai borbély. 13. Dr. Sándor Jenő: Csak egy szál virágot. — Sghse hittem volna. 12.25: Hírek. 13: Pontos időjelzés, időjárás-jelentés. 14.30: Hírek, élelmiszerárak. 16: A Szociális Misszió Társulata előadása. Földy Gus: „A niszziós bány a társadalomban”. 16.45: Pontos időjelzés, időjárás-jelentés és hírek. 17.10: Vörös Jancsi és cigányzenekarának hangversenye. 18.10: Megyery Lila felolvasása: „Római éjszakák”. 18.30: A Székesfővárosi Zenekar hangversenye. Közreműködik: Tomm Béla hegedűművész. 1. Wagner: Tannhauser, megnyitó. 2. Mozart: A-dur hegedűverseny. 3. Beethoven: V. (sors) szimfónia. 19.45: Vigjáték-előadás a Studióból. Zenebohócok. Komédia három felvonásban. Az I. felvonás utáni szünetben kb. 20.20. Lóversenyeredmények. 22: Pontos időjelzés, időjárás-jelentés és hírek. 22.20: A m. kir. Operaház tagjaiból alakult zenekar hangversenye. Vezényel: Zsolt Nándor karnagy. 1. Thomas Raymond: Megnyitó. 2. Saint-Saens: Ruet d'Omphale. 3. Weber Oberon-ábránd. 4. Wagner: Szigfried-Idyll. Szimfonikus költemény. 5. Mozart: Hat német tánc.

